

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

Силабус навчальної дисципліни

ТЕОРЕТИЧНА ФОНЕТИКА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма
«Середня освіта (німецька мова і література)»

Спеціальність
014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація
014.022 Німецька мова та зарубіжна література

Галузь знань
01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теоретична фонетика
Викладач (-і)	Монолатій Тетяна Петрівна
Контактний телефон викладача	0508875634
Е-mail викладача	tetiana.monolatii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	https://knf.pnu.edu.ua/hrafik-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна «Теоретична фонетика німецької мови викладається на третьому році навчання для студентів першого (бакалаврського) рівня. Основними організаційними формами навчання є лекційні та практичні заняття. Лекції ознайомлюють здобувачів освіти з основними теоретичними підходами до фонетичних явищ німецької мови та формують у них понятійний та термінологічний апарат, необхідний для розуміння різноманітних фонетичних явищ цієї мови. Практичні заняття закріплюють набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання з курсу, систематизують та поглиблюють компетентності здобувачів освіти з практичної фонетики сучасної німецької мови, набуті на молодших курсах, формують у здобувачів освіти здатність осмислювати та обґрунтовувати різноманітні фонетичні явища з теоретичної точки зору тощо. На практичних заняттях розглядаються найбільш проблемні питання курсу як у вигляді дискусій, так і у формі виконання різноманітних практичних завдань. Курс викладається німецькою мовою у 5-му семестрі і завершується теоретичним модулем (залік).</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів освіти із основними теоретичними підходами до фонетичних явищ німецької мови, подальше формування у них компетентностей з фонетичної бази цієї мови та її фонетичних особливостей, опанування ними розуміння фонетичних явищ сучасної німецької мови у порівнянні з рідною мовою.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є: набуття здобувачами освіти фонетичних компетенцій, необхідних в їхній подальшій професійній діяльності вчителя / викладача / перекладача німецької мови, формування у них здатності розуміти та пояснювати різноманітні фонетичні явища з теоретичної точки зору, вміння практично використовувати теоретичні знання з цього курсу при аналізі мовного матеріалу.</p>	
4. Програмні компетентності	
<p>Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності:</p>	

Компетентність володіння державною мовою: Здатність вільно спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово.

Соціальна компетентність: Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування рідною та іноземними мовами з представниками інших професійних груп різного рівня.

Культурна компетентність: Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

Дослідницька компетентність: Здатність до абстрактного мислення, пошуку, опрацювання, аналізу та синтезу інформації з різних джерел та проведення досліджень на належному рівні, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

Фахові компетентності:

Мовно-комунікативна компетентність: Здатність дотримуватися сучасних норм іноземної мови в усному та писемному спілкуванні, зокрема у професійному колі; застосовувати знання про іноземну мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні та практичні вміння з іноземної мови у навчальній і професійній діяльності; забезпечувати навчання учнів іноземній мові, формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів, зокрема іншомовну комунікативну та міжкультурну компетентності; здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою.

Предметно-методична компетентність: Здатність моделювати зміст навчання іноземної мови та зарубіжної літератури відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісні ставлення в учнів.

Інформаційно-цифрова компетентність: Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

Здатність до навчання впродовж життя: Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, керівництва тощо).

Рефлексивна компетентність: Здатність здійснювати моніторинг власної навчальної/педагогічної діяльності і визначати індивідуальні навчальні/професійні потреби.

5. Програмні результати навчання

Здійснювати усну та письмову комунікацію державною та іноземною мовами з учнями, колегами, представниками інших професійних груп, культур і релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо для вирішення завдань у навчальній, позанавчальній і професійній діяльності.

Знати норми української та іноземної літературної мови, принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів; вміння аналізувати структурні одиниці української та іноземної мови, визначати їхню взаємодію; характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють; застосовувати ці знання і вміння у професійній діяльності вчителя іноземної мови та зарубіжної літератури.

Знати й розуміти систему мови, культуру країни, мова якої вивчається, функціональні особливості, стратегії комунікації, мовні та позамовні засоби виразності мовлення; вміння застосовувати ці знання для формування в учнів здатності до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії у навчальній і позанавчальній діяльності.

Вільно володіти іноземною мовою в усній і письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування для розв'язання комунікативних завдань у життєвих ситуаціях, навчальній, науково-дослідницькій, професійній діяльності та розвитку іншомовної комунікативної і міжкультурної компетентностей в учнів.

Ефективно працювати з інформацією: збирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, впорядковувати, класифікувати, систематизувати, критично оцінювати, аналізувати й інтерпретувати її та застосовувати дані, дотримуючись норм академічної доброчесності.

Використовувати інформаційно-комунікаційні технології та створювати (за потреби) електронні (цифрові) освітні ресурси з дотриманням вимог законодавства щодо охорони авторського права для вирішення складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері навчання та професійної діяльності вчителя іноземної мови та зарубіжної літератури.

Критично осмислювати основні теорії, принципи, методи, поняття та концепції обраної освітньої спеціальності/спеціалізації, вміння застосовувати їх для організації процесу навчання, виховання і розвитку учнів, формування в них уявлень про навчальний предмет на основі сучасних наукових досягнень.

Аналізувати можливості, визначати оптимальні зміст і форми подальшого особистого професійного розвитку з урахуванням умов педагогічної діяльності, індивідуальних професійних потреб; планувати, організовувати та здійснювати процес свого подальшого навчання, самоосвіти та саморозвитку із значним ступенем автономності для оволодіння сучасними знаннями.

Критично оцінювати власну навчальну, педагогічну діяльність, здійснювати її моніторинг; будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення з урахуванням відповідності власних фахових компетентностей чинним вимогам, а також освітніх інновацій, індивідуальних освітніх потреб учнів.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
практичні заняття	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс	Обов'язкова

		(рік навчання)	/	
5	014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)	3	В вибіркова	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		Кількість годин		
		лекції	заняття	сам. роб.
<p>Thema 1. Phonetik als Sprachwissenschaft. Phonetik und Phonologie. Der Laut und das Phonem. - Die allgemeine Charakteristik der Phonetik als Zweigs der Sprachwissenschaft, der Gegenstand der Erforschung der Phonetik, ihre Abgrenzung von der Phonologie, die Begriffe „der Laut“ und „das Phonem“ im Lichte der linguistischen Theorien. Phonetik und andere Sprachwissenschaftszweige.</p>		2	1	6
<p>Thema 2. Die deutsche Aussprachenorm und ihre Entwicklung. Die deutsche Aussprachenorm in Österreich und in der Schweiz. Die Begründung des Begriffes „die Aussprachenorm“, die Geschichte des Werdegangs der deutschen Aussprachenorm, ihre Kodifizierung seitens der deutschen Philologen, Theodor Siebs und die deutsche Aussprachenorm, die heutige deutsche Aussprachenorm in Österreich und in der Schweiz. Die Entwicklung der Phonetik als Wissenschaftszweiges.</p>		2	1	6
<p>Thema 3. Die phonetische Basis des Deutschen und ihre Besonderheiten. Die Begründung des Begriffes „die phonetische Basis“, die allgemeine Charakteristik der phonetischen Basis und ihrer Besonderheiten auf dem artikulatorischen und phonologischen Niveau, der Vergleich der phonetischen Basis im Deutschen und im Ukrainischen. Forschungsmethoden in der Phonetik.</p>		2	1	6
<p>Thema 4. Das deutsche Vokalsystem. Die Klassifikation der deutschen Vokalphoneme und ihre Besonderheiten im Vergleich mit den ukrainischen. Das Wesen des Vokals, seine Funktionen in der Silbe, Prinzipien der Klassifikation der deutschen Vokale, die allgemeine Charakteristik der deutschen Vokaltrapez, vergleichende Analyse der deutschen Vokale mit den ukrainischen.</p>		2	1	6
<p>Thema 5. Das deutsche Konsonantensystem. Die Klassifikation der deutschen Konsonanten und ihre Besonderheiten im Vergleich mit den ukrainischen. Das Wesen des Konsonanten, seine Funktionen in der Silbe, Prinzipien der Klassifikation der deutschen Konsonanten, die allgemeine Charakteristik der Schemas der Klassifikation der deutschen Konsonanten, vergleichende</p>		2	1	6

Analyse der deutschen Konsonanten mit den ukrainischen.			
Thema 6. Lautmodifikationen im Redeprozess. Lautmodifikationen als Redeerscheinung, die Assimilation nach der Richtung und nach dem Grad der Assimilation, die Besonderheiten der Assimilation im Deutschen und im Ukrainischen, die Erscheinung der Akkommodation und ihre Charakteristik. Zweige der Phonetik.	2	1	6
Thema 7. Der deutsche Wortakzent und seine Funktionen. Das Wesen des Akzents, seine Komponenten und ihre Charakteristik, die Rolle der Komponenten (die Dauer, die dynamische Kraft, der Ton) im deutschen Wortakzent, der deutsche morphemgebundene Wortakzent, seine Funktionen im Deutschen.	2	1	6
Thema 8. Der deutsche Satzakzent und seine Arten. Das Wesen des Satzakzents, die Prinzipien der Akzentuierung der Wörter im Satz, der Unterschied zwischen der Akzentuierung der separaten Wörter und der Wörter im Satz, die Arten des Satzakzents.	2	1	6
Thema 9. Die Intonation im Deutschen, ihre Komponenten und ihre Charakteristik. Das Wesen der Intonation, die Komponenten der Intonation und ihre allgemeine Charakteristik.	2	1	6
Thema 10. Melodieverlauf und seine Charakteristik. Melodieverlauf in verschiedenen Typen der deutschen Sätze. Das Wesen des Melodieverlaufs, die Tonlagen beim Melodieverlauf, die Arten des Melodieverlaufs, die Charakteristik der Melodie in verschiedenen Typen der deutschen Sätze. Phonostilistik und phonostilistische Varianten.	2	1	6
ЗАГАЛОМ:	20	10	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка виставляється студенту за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів, отриманих ним за виконання завдань під час практичних занять (50 балів), за індивідуальну роботу (10 балів), а також за підсумкове тестування (40 балів). Загальна максимальна сума</p>		

	<p>балів, яка виставляється студенту за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів, отриманих ним за виконання завдань під час практичних занять (50 балів), за індивідуальну роботу (10 балів), а також за підсумкове тестування (40 балів).</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Передбачено одне письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua, яке охоплює 40 завдань формату «множинний вибір», що стосуються основного матеріалу вивченого курсу. Максимальна кількість балів за виконання завдань становить 40 балів.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>Знання студента оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p> <p>Оцінювання практичних занять (макс. 50 балів): передбачено 10 балів за одне заняття, яке оцінюється за шкалою (див. вище) помноженою на коефіцієнт 2. Індивідуальна робота передбачає підготовку реферату з презентацією за темами лекцій 1-10. Критерії оцінювання індивідуальної роботи (макс. 10 балів): -виконання завдання (обидві частини завдання виконані згідно вимог і вчасно) – 5 балів;</p>

	-демонстрація практичних умінь: збирати необхідну інформацію з різних джерел, впорядковувати, аналізувати, інтерпретувати і презентувати її – 5 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Діє система накопичення балів. При допуску до підсумкового контролю (заліку) обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичних занять, недопустимість пропусків на заняття без поважної причини, а також результати відпрацювання пропущених занять. Максимальна кількість балів за залік – 100.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік. Залік з навчальної дисципліни виставляється викладачем за результатами поточного контролю та підсумкового письмового тестування.

8. Політика навчальної дисципліни

Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.

Академічна доброчесність:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#) та [Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності](#).

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Перезарахування освітніх компонент:

Процедуру перезарахування унормовано [Положенням про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці](#) та [Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, UdeMy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Билиця Я. Т. Навчальний посібник з практичної фонетики сучасної німецької мови. Івано-Франківськ, 2014. 67 с.
2. Стеріополо О. І. Теоретичні засади фонетики німецької мови. Підручник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. 320 с.
3. Brenner K. Deutsche Phonetik – eine Einführung. Budapest : Bölcsész Konzorcium, 2006. 162 S. <https://mek.oszk.hu/05100/05198/05198.pdf>
4. Duden. Das Aussprachewörterbuch. Mannheim/Leipzig/Wien/Zürich: Dudenverlag, 2005. Bd. 6. 860 S.
5. Hirschfeld U. Phonetik im Kontext mündlicher Fertigkeiten. Babylonia 02/11, 2011. S. 10-17. http://babylonia.ch/fileadmin/user_upload/documents/2011-2/Baby2011_2hirschfeld.pdf
6. Hirschfeld U., Reinke K. Phonetik in Deutsch als Fremdsprache: Theorie und Praxis – Einführung in das Themenheft. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht*. 12, 2007. https://www.researchgate.net/publication/237226769_Phonetik_in_Deutsch_als_Fremdsprache_Theorie_und_Praxis_-_Einfuehrung_in_das_Themenheft
7. Kentner, G. Phonetik und Phonologie des Deutschen // Klabunde R., Mihatsch W., Dipper S. (Hrsg.) *Linguistik im Sprachvergleich*. Berlin, Heidelberg : J.B. Metzler, 2022. https://user.uni-frankfurt.de/~kentner/Kentner2022_PhonetikPhonologie.pdf
8. Šileikaitė-Kaishauri D. Einführung in die Phonetik und Phonologie des Deutschen. Basiswissen, Aufgaben und Literaturhinweise. Išleido Vilniaus universitetas, 2015. 528 S. <https://web.vu.lt/flf/d.sileikaite/files/2015/03/Sileikaite->

[Kaishauri 2015 Phonetik.pdf](#)

Додаткова:

9. Eisenberg, P. Phonem und Graphem. In: Duden. Die Grammatik. Unentbehrlich für richtiges Deutsch. Der Duden in zwölf Bänden, Band 4. Neudruck der 7., völlig neu erarbeiteten und erweiterten Auflage. Mannheim [u.a.]: Dudenverlag, 2006. S. 19-94.
10. Hall T.A. Phonologie. Eine Einführung. Berlin: de Gruyter, 2011. 376 S.
11. Hess W. Grundlagen der Phonetik. Einführung: Grundlagen der akustischen Phonetik. https://www.ofai.at/~hannes.pirker/essli03/hess_signalproc_kap1.pdf
12. Mayer J. Linguistische Phonetik. Stuttgart: Universität Stuttgart, 2010. 134 S. https://www.ims.uni-stuttgart.de/documents/team/jmayer/Phonetik_201004.pdf
13. Pompino-Marschall B. Einführung in die Phonetik. Berlin ; New York : Walter de Gruyter, 2003. 324 S.
14. Staffeldt S. Zum Phonemstatus von Schwa im Deutschen – Eine Bestandsaufnahme. In: Studia Germanistica 7, 2010. S. 83-96. https://publikationen.ub.uni-frankfurt.de/opus4/frontdoor/deliver/index/docId/33958/file/SG0710-07_Staffeldt_Phonemstatus_von_Schwa.pdf
15. Wiese R. Phonetik und Phonologie https://www.researchgate.net/publication/261640905_Phonetik_und_Phonologie

Інформаційні ресурси:

1. <https://www.atlas-alltagssprache.de/>
2. <https://www.duden.de/woerterbuch>
3. <https://www.dwds.de/>
4. https://www.phonetik.uni-muenchen.de/studium_lehre/lehrmaterialien/index.html

Викладач: Монолатій Т. П., к. ф. н., доцент, доцент кафедри німецької філології